

BAZELE ORGANIZATORICE ȘI ECONOMICE ALE REALIZĂRII PRODUSELOR AGRICOLE DIN GOSPODĂRIILE INDIVIDUALE ȚĂRĂNEȘTI

Igor PASCA, dr., profesor, Universitatea Națională Agrară Belotserkovsky, Ucraina

În articol sunt prezentate problemele de organizare a produselor agricole din gospodăriile țărănești. Elaborarea evaluării priorităților pentru a selecta canalele de realizare și fundamentarea abordărilor privind îmbunătățirea infrastructurii de distribuție în condițiile aderării Ucrainei la OMC.

Cuvinte cheie: *gospodării individuale țărănești, activități de marketing, infrastructură, produse agricole.*

Fenomenul de viață al gospodăriilor individuale țărănești, ca o formă a producției la scară mică, reprezintă tema unor discuții ale economiștilor, politicienilor, funcționarilor publici de o perioadă suficient de lungă. Ei analizează întrebări importante care decurg din procese complexe și contradictorii de funcționare a gospodăriilor individuale țărănești și problemele de dezvoltare în continuare. Acest interes se datorează, de asemenea, și situației care în procesul de transformare economică agrară doar gospodăriile individuale s-au dovedit a fi stabile și mobile, ocupând locul propriu în procesul de formare a unei economii mixte și a relațiilor de piață.

Producția agricolă din gospodăriilor individuale țărănești, cu complexitate mare, permite crearea sferei de locuri de muncă secundare pentru persoanele apte de muncă din zonele rurale, iar pentru unele grupuri sociale din acest mediu – ocuparea de bază a forței de muncă, ca un factor de stabilizare pentru procesele sociale negative. Ținând cont de starea de dezvoltare a infrastructurii rurale, în special în rețeaua de vânzări, și nivelul de asigurare a populației cu alimente, se poate afirma, că gospodăria individuală țărănească constituie sursa de intrare a acestora nu numai direct la producător – proprietarul gospodăriei individuale țărănești, dar, ca prezență a unor relații neoficiale și de rudenie, în alte gospodării rurale, precum și a locuitorilor urbani.

În același timp, din cauza nivelului scăzut al veniturilor financiare ale locuitorilor din zonele rurale, vânzările produselor agricole au rămas, practic, singura modalitate de a completa bugetul familiei din aceste gospodării.

Selectarea canalelor de realizare a produselor agricole din gospodăriile individuale țărănești se produce în dependență de eficiența economică și socială. A fost calculat costul eficienței economice a producției și vânzările principalelor tipuri de produse de origine animală, bazate pe o analiză detaliată a monitorizării pe termen lung a activității gospodăriilor individuale țărănești din regiunea Hmelnytsk, și anume: lapte și produse lactate, bovine și porcine (greutate în viu), în funcție de metoda de întreținere, hrănire și canalele de realizare.

Principalele canale de realizare a produselor agricole excedentare ale gospodăriilor țărănești sunt întreprinderile de prelucrare și structurile intermediare de comerț. La factorul principal, care stă la baza acestei situații, se referă: vârsta producătorului, lipsa de competențe privind realizarea produselor agricole și loialitatea cumpărătorilor; condițiile de realizare necivilizate pe piață, dezvoltarea slabă a rețelei pieței cu amănuntul a produselor alimentare, lipsa rețelei de transport bine dezvoltată etc.

ORGANIZATIONAL-ECONOMIC GROUNDS FOR REALIZATION OF AGRICULTURAL PRODUCTS BY INDIVIDUAL SUBSIDIARY ECONOMIES

Igor PASKA, PhD, Associated Professor, Bila Tserkva National Agrarian University, Ucraina

This article presents the problem of marketing of agricultural produce of private farmers. It is developed an evaluation priority for channel selection and reasonable approaches for improving the distribution infrastructure in terms of Ukraine's accession to the WTO.

Keywords: *private household, marketing activities, infrastructure, agricultural products.*

The phenomenon of the individual peasant economies (IPE) activity as form of small-scale production is the object of discussion of scientists-economists, politicians, officials during a long period of time. They raise very important questions, conditioned by difficult and contradictory processes of IPE functioning and problems of their further development. This interest is caused by a situation at which in the process of agrarian economic transformations the mentioned form of management appeared to be steady and mobile, occupying own niche in the making of diversified economy and market relations.

The production of agricultural goods in the individual peasant economies, inherent by high labour input, allows to create a sphere of secondary employment for the able-bodied rural persons, and main employment for some social groups of villagers, thus being the stabilising factor of negative social processes. Taking into account rural infrastructure development, especially trade network, and level of foods supply, it is possible to state that the individual peasant economy serves as the source of their supply not only directly to the producer - IPE proprietor, but also to other rural households, and to the habitants of cities, due to informal and family connections.

At the same time, due to the low level of money profits of villagers, the realization of agricultural produce remains almost only possibility of family finances appending in rural households.

The choice of realization channel of IPE agricultural produce is carried out depending on economic and social efficiency. We have conducted the economic efficiency calculations on production and realization of animal products basic types, based on the long-time detailed activity observation of some IPE in the Khmelnytsk region, namely: milk and dairy products, cattle and pigs (in living mass), depending on the methods of keeping, feeding and channels of sale.

The basic realization channels of IPE agricultural produce surpluses are the processing enterprises and commercial structures. The main factors, stipulating such situation, include: age of commodity producer, lack of skills on agricultural produce realization and permanent customer absence; display of uncivilized realization conditions on markets; lack of developed retail food markets network, absence of the developed transport network etc.

It is determined that the realization prices level on retail

De asemenea, a fost stabilit, că nivelul prețurilor de vânzare pentru piața produselor alimentare cu amănuntul este mult mai mare decât pe alte canale de marketing. Astfel, prețul pentru cartofi pe piața alimentară cu amănuntul, în 2011, a fost cu 27%, cu 10% – bovine, porcine – cu 13%, lapte și produse lactate – cu 81% mai mare decât pe alte canale de marketing. În același timp, prețul de vânzare a legumelor de pe alte canale a fost cu 5% mai mare decât pe piețele produselor alimentare cu amănuntul. Diferența dintre prețurile de vânzare cu amănuntul de pe piața produselor alimentare și prețurile întreprinderilor de procesare și structurilor intermediare de comerț prevăd compensații pentru costurile de transport și de realizare. Cu toate acestea, precum s-a constatat în timpul studiului, majoritatea gospodăriilor individuale au tendința de a realiza produsele obținute structurilor intermediare de comerț și întreprinderilor de prelucrare.

Analizând problemele realizării produselor de origine animală, considerăm oportun constatarea că vânzătorul principal pe piață este țaranul. Statistica oficială nu oferă informații cu privire la cantitatea și volumul de furnizare a produselor agricole, în principal animaliere. Potrivit observațiilor numeroase, realizarea produselor se efectuează în condiții antisaniare, cum se spune "cu pământ". Cu toate acestea, vânzătorii dau vina pe lipsă cumpărătorilor. Și aceasta în ciuda faptului, că piețele urbane de produse alimentare cu amănuntul sunt libere.

În opinia noastră, realizarea pe piețele naturale este un anacronism al unei societăți dezvoltate, reprezentând, în primul rând, un indicator redus și cultură primitivă de alimentare, deoarece produsele de origine animală, care sunt realizate prin intermediul canalelor amintite, nu sunt supuse controlului veterinar-sanitar necesar. Totodată, condițiile de vânzare contribuie la contaminarea bacteriologică a produselor.

Pe parcursul cercetării au fost stabilite principalele motive care încurajează cumpărătorii și vânzătorii la vânzarea-cumpărarea produselor alimentare pe piețele naturale:

Vânzătorii: 1) lipsa controlului sanitar-veterinar; 2) economii privind taxa de piață și costul serviciilor obligatorii, propuse de autoritățile pieței; 3) termenul redus de vânzări.

Cumpărătorii: 1) nivelul relativ scăzut al prețurilor; 2) nu este nevoie pentru timp suplimentar pentru a vizita piața produselor alimentare de vânzare cu amănuntul.

Produsele de origine animală, de obicei, pe piețele alimentare naturale sunt cumpărate de către locuitorii din mediul urban, cu venituri mici.

Totodată, trebuie de remarcat faptul că lipsa de atenție din partea guvernelor și a organelor locale privind problemele de marketing pentru produsele agricole ale gospodăriilor individuale țărănești afectează mecanismul imperfect de sprijin din partea statului și existența unor bariere care inhibă soluționarea problemelor la nivel legislativ de realizare a producției cultivate întreprinderilor de prelucrare. În plus, este distrus sistemul cooperării de consum din mediul rural, nu există relații civilizate în comerțul cu amănuntul a produselor alimentare pe piețele. Problemele nesoluționate la nivel legislativ privind relațiile plătitorilor TVA (întreprinderile de prelucrare) cu non-plătitorii de acest impozit (gospodăriile individuale țărănești), precum și incapacitatea de a forma partide voluminoase au impus ultimul să renunțe la vânzarea parțială, în primul rând la producția vegetală pentru procesare. Mecanismul actual de sprijin din partea statului pentru producția agricolă, în special de origine animalieră în gospodăriile individuale țărănești, s-a dovedit a fi imperfect.

food markets is considerably higher, than on other channels of realization. So, the price for potato on retail food markets in 2011 was at 27%, for cattle at, 10 %, for pigs at 13 %, for milk and dairy products at 81% higher than price in other realization channels. At the same time, the vegetables realization price in other channels was at 5% higher, than on retail food markets. A difference between the suggested retail prices at the food market and costs of processing enterprises and commercial structures anticipates compensation of transport-realization charges. However, as it was established in the process of research, most individual peasant economies were inclined to realize their products to the commercial structures and processing enterprises.

Analysing the problems of animal products realization, we presume it wise to mark that peasants are main salesmen on elemental markets. Official statistics does not provide information about their number and the realization volumes of agricultural, mainly animal, produce. Our numerous observations show that, realization of products is being conducted in unsanitary conditions, as they say, - "from the ground". However salespeople blame the absence of the customers. And at the same time the urban retail food markets trade areas as vacant.

We consider trade on elemental markets as anachronism of the developed society, serves first of all as an index of low level and primitive culture of feed. In fact animal products, realized through the mentioned channel, did not pass the relevant veterinary sanitation control. Besides that, the sale conditions assist bacteriological contamination of foods.

In the process of research there were found out the principal reasons, of stimulating salespeople and customers to perform purchase-sale of foods in elemental markets:

-for salespeople: 1) absence of veterinary sanitation control; 2) economy on market tax payment and obligatory services costs provided by market administration; 3) short time of products realization.

-for customers: 1).relatively low level of prices; 2).absence of necessity to spend extra-time on a visit to the retail food market.

The townsmen with the low level of profits usually buy animal products on elemental food markets.

It should be noted that absence of effective attention from the public and local authorities to the problems of IPE agricultural production sale promotes the imperfection of state support mechanism and existence of obstacles which delay the legislative level settlement of questions on production sales to the processing enterprises. In addition, the system of rural consumer co-operation is destroyed, the trade relations on retail food markets are far from the civilized ones. Questions of mutual relations of VAT payer (processing enterprise) with the tax exempts (the individual peasant economies) are not solved at legislative level. The impossibility to form a large commodity lot conducted to latter refusing of its partial realization, first of all for processing of the plant products. The present state support mechanism for production of agricultural commodities, in particular animal products, for the individual peasant economies, appeared to be imperfect. So, payment of subventions for realization of heavyweight cattle is carried

Astfel, plata subvențiilor pentru realizarea bovinelor grele este efectuată cu întârziere semnificativă, iar în prezența proceselor de inflație conduce la o depreciere a plăților. Numeroase proceduri birocratice pentru eliberarea de numerar descurajază agricultorii – crescătorii producției de origine animalieră de la anumite canale de realizare. Situația este similară cu decontul de TVA a gospodăriilor țărănești individuale – producătorii de lapte. Printre gospodăriile intervievate, în majoritatea cazurilor, întreprinderile de prelucrare a laptelui nu au încheiat contract pentru achiziționarea de lapte, ceea ce creează premise pentru a nu obține TVA proprietarilor gospodăriilor țărănești individuale.

În prezent, în absența unei alternative de alegere a canalelor de realizare, proprietarul gospodăriei individuale țărănești – producătorul produselor de origine animală – este silit să vândă la prețuri mici, deoarece pentru majoritatea gospodăriilor din mediul rural este o problemă acută a fluxul de bani în bugetul familiei.

În plus, conform rezultatelor acreditării, o parte semnificativă a produselor alimentare ale gospodăriilor individuale țărănești transmit fără plată membrilor gospodăriilor din mediul urban. Cota indicată în structura realizării totale a anumitor tipuri de produse agricole constă: lapte și produse lactate – 2-20%, produsele de porci pentru sacrificare – 6-100%. Conform calculelor efectuate, la baza acestora se află schimbul inegal între cantitatea de muncă cheltuită în îndeplinirea anumitor tipuri de servicii la introducerea gospodăriilor țărănești individuale membrilor gospodăriilor din mediul urban și recompensa materială sub forma de obținere gratuită a produselor alimentare.

Problema realizării produselor de origine animală, în special a produselor lactate, în condițiile de aderare a Ucrainei la OMC a înrăutățit, în primul rând, calitatea produselor, și anume, contaminarea bacteriană a laptelui. Având în vedere faptul, că în gospodăriilor țărănești individuale din Ucraina acest indicator este departe de a corespunde cerințelor OMC, prețurile de achiziție pentru lapte de la populația rurală sunt stabilite ca la materiile prime industriale. Astfel, întreprinderile de prelucrare, în anul 2011, a achiziționat materie primă din lapte de la gospodăriile individuale țărănești cu prețul de 1,60- 2,20 UAH / litru, iar de la gospodăriile de fermieri și agricole – cu 3,70 – 4,30 UAH grivne / litru, care constituie unul dintre factorii de scădere catastrofală a numărului de vaci din gospodăria economiei studiate.

Gospodăriile individuale cresc bovine tinere exclusiv pentru realizare, iar 1-2 porci îngrășați sunt crescuți pentru a satisface nevoile proprii și pentru transmiterea altor gospodării, cu care au legături de rudenie sau prietenii. Această situație este, de asemenea, observată și în realizarea laptelui. Nivelul de marfă crește proporțional cu sporirea numărului de animale întreținute în gospodăriile individuale țărănești. Deci, producția porcilor până la 8 capete constituie 80%, laptele, în gospodăria în care există 4 vaci – 70%. În acest sens, la volumul vânzării de produse se referă și producția transmisă gratuit rudelor. Conform datelor oferite de Organele de Statistică din Ucraina, în anul 2011, gospodăriile din mediul rural aveau: câte 1 porc – 12,5%, bovine – 15,5%, inclusiv, vaci – 22,9%, câte 2 porci – 12,4%, bovine – 15,5%, inclusiv vaci – 6,2%, câte trei porci – 2,1%, bovine – 3,2%, inclusiv vaci – 1%, câte 4 porci sau mai mult – 2,2% din bovine – 2,5%, inclusiv vaci – 0,3% din toate gospodăriile rurale din Ucraina. De asemenea, în anul 2011,

out with a considerable delay, and in the conditions of inflation's growth, it results in depreciation of the payment sum. Numerous bureaucratic procedures of money transactions registration scare peasants - producers of animal products from the certain channels of sale. Similar situation is being with the VAT return to the individual peasant economies – the milk producers. Among the inspected economies in most cases milk processing enterprises did not make contracts on the purchase of milk, thus creating pre-conditions for the VAT return failure by the IPE proprietors.

Now, in the conditions of choice absence for alternative sale channels, a proprietor of the individual peasant economy – producer of animal products, forced to realize it by the underestimated prices, as for most rural households there is a sharp problem of money resources inflow for family budget.

In addition, as questionnaire results testify, a lot of IPE foods is being passed free of charge to the members of town households. The indicated share in all the realization structure of certain agricultural foods makes: for milk and dairy products – 2-20%, for pig slaughter products – 6-100%. As the conducted calculations showed, there is uneven exchange, because the volume of used labour for performing certain types of work to keep IPE of town households and material reward as a free receipt of food is unequal.

Problem of animal products realization, especially dairy cattle breeding, in the conditions of Ukraine WTO membership in sharpened foremost in relation to quality of products, namely to bacterial contamination of milk. Taking into account that in the Ukraine individual peasant economies this index is far from conforming to the WTO requirements, the purchase prices on milk from rural population are set as for technical raw material. Thus, processing enterprises in 2011 carry out the purchase of raw milk material from IPE at the price of 1,60-2,20 hrn./l, at the same time from farmers and agricultural economies at the price of 3,70-4,30 hrn./l, what makes one of the factors for catastrophic decline of cows population in the investigated economies.

The individual peasant economies keep young cattle exceptionally for realization, and 1-2 heads of pigs they fatten up to receive products to satisfy own necessities and to give away to other households with which they support family or friendly relations. A similar situation is observed also with realization of milk. The level of marketability grows proportionally to the quantity growth of agricultural animals, kept in IPE. So, pig production marketability in the amount up to 8 heads makes 80%, household milk with 4 cows – 70%. Here the volumes of realized products include those, given away to relatives free of charge. According to 2011 data of Ukraine statistics, the rural households structure was: the ones with one head of pigs – 12,5%; the ones with cattle – 15,5%, including cows – 22,9%; the ones with two heads of pigs – 12,4%; cattle – 15,5%, including cows – 6,2%; the ones with three heads of pigs – 2,1%; cattle – 3,2%, including cows – 1%; the ones with 4 heads and more – 2,2%; cattle – 2,5%, including cows – 0,3% of all rural Ukraine households. Also in 2011 pigs were kept

porci au crescut 29,2%, bovine – 32,0%, vaci – 30,4% din toate gospodăriile din Ucraina.

Totodată, având în vedere cerințele actuale ale Legii Ucrainei „Cu privire la calitatea și siguranța produselor alimentare”, sacrificarea animalelor în viitor trebuie efectuată la abatoarele cu echipament de sacrificare, valoarea medie a căror, în anul 2011, a ajuns la 440 mii UAH, iar capacitatea de producție a constituit 10 porci și 5 bovine sacrificate zilnic. Această situație va contribui la o majorare a costurilor comerciale și de marketing, iar lipsa mijloacelor specializate pentru transportul animalelor vii până la abator și a produselor sacrificate la locul de realizare va împiedica accesul la realizarea de sine stătător a țărănilor pe piețele cu amănuntul a produselor alimentare.

Lipsa de atenție din partea autorităților de stat și a organelor locale față de problemele de realizare a producției agricole a gospodăriilor individuale țărănești, problema nerezolvată a relațiilor la nivel legislativ a plătitorului TVA – întreprinderea de prelucrare cu cei care nu achită acest impozit – gospodăriile individuale țărănești, precum și a mecanismului imperfect existent de sprijin din partea statului a producției agricole, în special creșterea animalelor în gospodăriile individuale țărănești reprezintă factorii de declin pentru creșterea volumului de vânzări.

Imperfecțiunea suportul juridic și legislativ al activității structurilor intermediare de comerț condiționează efectuarea unor tranzacții suspecte cu gospodăriile individuale țărănești pentru achiziționarea produselor agricole excedentare, care se manifestă în dualitate, deoarece, pe de o parte, intermediarul acționează ca proprietar al gospodăriile individuale țărănești, pe de altă parte – este subiectul activității antreprenoriale. În scopul formării condițiilor pentru activitatea civilizată a structurilor intermediare de comerț este necesar de a elabora un sistem de legi, în special Legea Ucrainei "Cu privire la activitatea de intermediar de comerț".

Concluzii. Ținând cont de decalajul existent între sat și oraș, în sfera de dezvoltare economică și socială, precum și de disponibilitatea terenurilor, care vor fi în proprietate privată, și nevoia de produse proaspete, ecologic pure, producția și comercializarea produselor animaliere va fi efectuată în gospodăriile individuale țărănești. Principalii consumatori vor fi, în marea majoritate, locuitorii din mediul rural. În prezent, deja începe formarea pieței alimentare intrasătești. În plus, la dezvoltarea creșterii animalelor contribuie și comunitatea rurală, în care se află țărăanii. Pe de altă parte, tânăra generație de săteni, educată în mediul cvasi-piață, precum și creșterea nivelului veniturilor populației rurale, obținerea produselor animaliere ale producției pe scară largă – toate acestea crează premise pentru refuzul de a obține produse de origine animală din gospodăriile individuale țărănești.

by 29,2% households; cattle by 32,0%; cows by 30,4% of all Ukraine households.

In addition, taking into account the current requirements of Ukraine Law «On Food Quality and Safety», the animal slaughter in the near future must be carried out in the equipped slaughter points, the average cost of which in 2011 constituted 440 thousands of hrn., and production capacity made 10 pigs and 5 heads of cattle of slaughter daily. In this case it will result in the rise of commercial charges, and the absence of specialized facilities for transporting of live animals to slaughter points and transporting slaughter products to the place of realization, will make impossible independent realization of the mentioned commodity for peasants on retail food markets.

Lack of attention from the side of public and local authorities to the problems of IPE agricultural production sale, unsettled state of question on legislative level of mutual relations between the VAT payer - processing enterprise and the tax exempt – individual peasant economy, and imperfection of existent state support mechanism for production of agricultural goods, in particular stock-raising, for the individual peasant economies, are the retentive factors of volume increase for products realization.

Imperfecțiunea de legea pentru activitatea structurilor stipulează efectuarea unor operațiuni cu IPE pe achiziționarea produselor agricole excedentare, care se manifestă în dualitate, deoarece, pe de o parte, intermediarul acționează ca proprietar al gospodăriile individuale țărănești, pe de altă parte – este subiectul activității antreprenoriale. În scopul formării condițiilor pentru activitatea civilizată a structurilor intermediare de comerț este necesar de a elabora un sistem de legi, în special Legea Ucrainei «On the Commercial Activity».

Conclusions. Taking into account existent disparity between the country and city in the field of social and economic development, and availability of the privately owned land areas, and the demand for fresh, ecologically clean products, the production and realization of animal products will be carried out in the individual peasant economies. Main consumers in absolute majority will be villagers. Already now began the forming of intrarural food market. In addition, rural peasant associations influence on development of stock-raising. On the other hand, the young generation of village habitants, educated in a quazimarket environment, increase of rural population profit level, purchase of animal products from large commodity producers – creates pre-conditions for abandonment of taking animal origin products from the individual peasant economies.

Referințe bibliografice / References

1. ШПИЧАК, О. М., СВИНОУС, И. В. *Реализация продукции личными крестьянскими хозяйствами - затраты, цены, эффективность.* Москва: ИАЭ, 2008. 320 с.
2. СВИНОУС, И. В. Реализация крупного рогатого скота хозяйствами населения. В: Экономика АПК. 2007, № 1, сс. 112-116.
3. ПРОКОПА, И. В. *Производственная сфера села и сельское жизненная среда.* Москва, 2001. 287 с.
4. ОСТАШКО, Т. А. Личные крестьянские хозяйства: институциональные трансформации и перспективы. В: Экономика АПК. 2005, № 11, сс. 58-60.
5. ОНИЩЕНКО, А. Н. *Хозяйства населения: производительность, эффективность, перспективы.* Москва: Ин-т экономики НАНУ, 2003. 100 с.

Recomandat spre publicare: 09.01.2013